

VIVA^{CELL} MTS

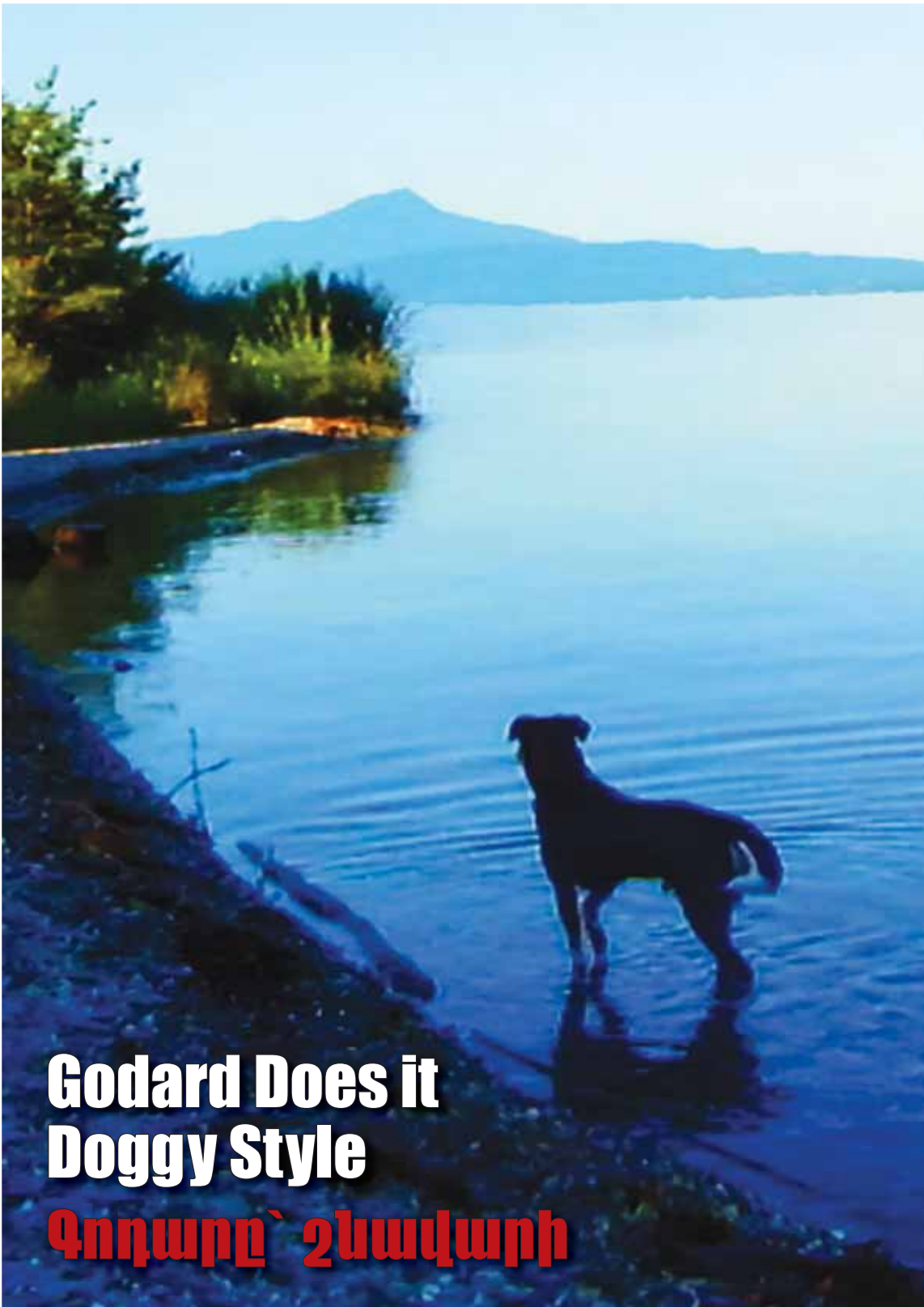

ՕՐԱԹԵՐԹ

DAILY

DAY 7, SATURDAY, JULY 19

Godard Does it Doggy Style

Գոդարը՝ շնավարի

>> 3
**Դասեր՝
Պետրոս
Մարկարիսից**

>> 4
**«Ձմեռային
ըուն»**

**Հարցազրույց.
Քշիշտոֆ
Չանուսի**

>> 5
**Interview:
Krzysztof
Zanussi**

>> 6
**Winter Sleep:
Silent
Language**

>> 7
**Harutyun
Khachatryan
looks back**

2 | Ծրագիր/program

19 հուլիսի/ 19 July

Մոսկվա կինոթատրոն,
Կապույտ դահլիճ/
Moscow Cinema, Blue Hall

Առաջին տղան/The First Lad
Սերգեյ Փարաջանով/Sergei Parajanov
Ukr/86/T
Lang.: Russian Subt.: English

Ծաղիկ քարի վրա/Flower on the Stone
Փարաջանով/Sergei Parajanov
Ukr/76/T
Lang.: Russian Subt.: English

Ճանապարհի փիլիսոփաները/Philosophers of the Road
Հարություն Հասլյան/Harutyun Shatyan
Arm/77/AP
Lang.: Armenian Subt.: English

Ուկրաինական ռապսոդիա/Ukrainian Rhapsody
Սերգեյ Փարաջանով/Sergei Parajanov
Ukr/88/T
Lang.: Russian Subt.: English

Անա Արաբիա/Ana Arabia
Ամոս Գիտայ/Amos Gitai
Fra-Isr /85/R
Lang.: Hebrew Subt.: English and Armenian

Հաստատուն գործոն/The Constant Factor
Քշիտոֆ Ջանուսի/Krzysztof Zanussi
Pol/91/YF
Lang.: Polish Subt.: English and Armenian

Մոսկվա կինոթատրոն,
Կարմիր դահլիճ/
Moscow Cinema, Red Hall

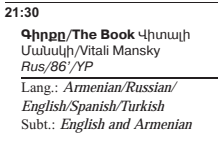
Զմեռային քուն/Winter Sleep
Նուրի Բիլգե Զեյլան/Nuri Bilge Ceylan
Tur-Deu-Fra/196/YF
Lang.: Turkish/English Subt.: English and Armenian

Հրովառու լեզվին/Goodbye to Language
Յան-Լյուկ Գոդար/Jean-Luc Godard
Fra/70/CF
Lang.: French Subt.: English and Armenian
Հրավերով/Invitations Only

Գեյնսբուրգ. հերոսական կյանք/Gainsbourg. A Heroic Life
ժոան Սֆար/Joann Sfar
Fra/130/YF
Lang.: French Subt.: English and Armenian

Փիրոս/The Book
Վիտալի Մանսկի/Vitali Mansky
Rus/86/YF
Lang.: Armenian/Russian/English/Spanish/Turkish Subt.: English and Armenian

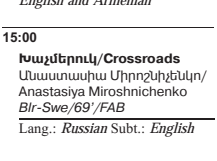

Երկու օր, մի գիշեր/Two Days, One Night
ժան-Պիեր Դարդեն, Լյուկ Դարդեն/Jean-Pierre Dardenne, Luc Dardenne
Bel-Fra-Ita/95/YF
Lang.: French Subt.: English and Armenian

Մոսկվա կինոթատրոն,
Փոքր դահլիճ 1/ Moscow Cinema, Small Hall 1

Շիաձան/Ziyan
Դերյա Դուրմազ/Derya Durmaz
Arm-Tur/15/FAB
Lang.: Armenian Subt.: English
Հույ/Дийар
Դևրիմ Աքկայա/Devrim Akkaya
Tur/71/FAB
Lang.: Turkish/Kurdish Subt.: English and Armenian

Խաչմերուկ/Crossroads
Անաստասիա Միրոշնիչենկո/Anastasiya Miroshnichenko
Bir-Swe/69/FAB
Lang.: Russian Subt.: English

Իրազեկիչ/The Whistleblower
Լարիսա Կոնդրակովա/Larisa Kondracki
Deu-Can-USA/112/CSC
Lang.: English/Romanian/Russian/Serbian Subt.: English and Armenian

Սուրամի բերդի լեգենդ/The Legend of Suram Fortress
Սերգեյ Փարաջանով/Sergei Parajanov
Geo/88/T
Lang.: Georgian Subt.: English and Armenian

Խաչասրյանն ամփոփում է սարին

«Ոսկե ծիրան» 11-րդ միջազգային կինոփառատոնը շտապ կավարտվի, և այդ կապակցությամբ փառատոնի տնօրեն Հարություն Խաչատրյանն ի մի է բերում այս տարվա ձեռքբերումներն ու բացթողումները, որոնք հույս ունի շտկել մոտ ապագայում:

Մյուս կողմից անգամ մեծապահանջ ծրագիր է հանձնարվել, որի ամրագրումը ֆիլմերի ընտրելը և համաձայնագրվելը, որի ամրագրումը ֆիլմերի ընտրելը և համաձայնագրվելը, որի ամրագրումը ֆիլմերի ընտրելը և համաձայնագրվելը...

Այս տարվա նորություններից մեկն է լինելու Հայ-վրացական կինոփառատոնի ծրագիրը, որը կավանդվի հետագայում և Հայերի Բոլո հիմնադրամի միջոցով կհայտնվի Վրացական կինոփառատոնի համարժեքությամբ միջոց է կոչվել և մեր երկրապետության նպատակներից մեկն էլ կլինի... Գինոփառատոնի մոտավորապես 300 000 դոլարի համարը շատ բին է այն ժամանակին համեմատ, որոնք գերագույնում են մեկ միլիոնը...

Այս տարվա նորություններից մեկն է լինելու Հայ-վրացական կինոփառատոնի ծրագիրը, որը կավանդվի հետագայում և Հայերի Բոլո հիմնադրամի միջոցով կհայտնվի Վրացական կինոփառատոնի համարժեքությամբ միջոց է կոչվել և մեր երկրապետության նպատակներից մեկն էլ կլինի... Գինոփառատոնի մոտավորապես 300 000 դոլարի համարը շատ բին է այն ժամանակին համեմատ, որոնք գերագույնում են մեկ միլիոնը...

Իհարկում է նշել, որ փառատոնի ընտրված ֆիլմերը, որոնք մեր երկրապետության նպատակներից մեկն էլ կլինի... Գինոփառատոնի մոտավորապես 300 000 դոլարի համարը շատ բին է այն ժամանակին համեմատ...

Մյուս կողմից անգամ մեծապահանջ ծրագիր է հանձնարվել, որի ամրագրումը ֆիլմերի ընտրելը և համաձայնագրվելը, որի ամրագրումը ֆիլմերի ընտրելը և համաձայնագրվելը...

Մագլոդ մարդը

«Հաստատուն գործոն», ռեժ. Քշիտոֆ Ջանուսի, Լեհաստան (Արտամրցութային ծրագրեր), «Մոսկվա» կ/թ, Կապույտ դահլիճ, 19.07 (20:30)

Չնայած «Հաստատուն գործոնը» Քշիտոֆ Ջանուսիի ամենահայտնի ֆիլմեր չէ, բայց ցայսօր ակն աչք համարվում է լեհական կինոյի գլուխգործոցը: Ֆիլմի թողարկումից նույնիսկ 35 տարի անց դեռ շատ արդիական է կյանքի հաստատուն սրճերի որոնումը (այս վերնագիրը վերաբերում է մարեմատիկական հասկացությունը, չնայած ֆիլմում այդ մասին ուղիղ անդրադարձ չկա):

Չնայած «Հաստատուն գործոնը» Քշիտոֆ Ջանուսիի ամենահայտնի ֆիլմեր չէ, բայց ցայսօր ակն աչք համարվում է լեհական կինոյի գլուխգործոցը: Ֆիլմի թողարկումից նույնիսկ 35 տարի անց դեռ շատ արդիական է կյանքի հաստատուն սրճերի որոնումը (այս վերնագիրը վերաբերում է մարեմատիկական հասկացությունը, չնայած ֆիլմում այդ մասին ուղիղ անդրադարձ չկա):

GOLDEN APRICOT DAILY

Գլխավոր խմբագիր՝ Յոսի Բրոերեն

Օրաբերթի համակարգող՝ Արթուր Վարդիկյան

Աշխատակազմ՝ Անաստասիա Կոստիչանով, Նիկոլե Հայտենցա

Հեղինակներ՝ Գլխավոր Վարդապարյան, Արծիվ Բալայինյան, Մարիա Թորմանյան, Միքայել Մարգարյան, Ժան-Քրիստոֆ Ֆերրարի

Սրբագրիչներ՝ Մարինե Վարսանյան, Ռիան Աղեկյան

Լուսանկարիչ՝ Սոմա Անդրեասյան

Գլխավոր Գլխավոր Վարդապարյան

Գլխավոր խորհրդատու՝ Պիտեր վան Բյուրեն

Տպագրված է «Սոլյան Տապան» ՍՊԸ-ում

Editor-in-chief: Joost Broeren

Armenian coordinator: Artur Vardikyan

Staff: Anastasia Costianu, Nienke Huitenga

Contributors: David Vardazarian, Michael Margaryan, Maria Toqmajyan, Jean-Christophe Ferrari, Artsvi Bakhchinyan

Photographer: Sona Andreașyan

Designer: Gayane Grigoryan

General Supervising Manager: Peter van Bueren

Printer: "Noyyan Tapan" Ltd.

Krzysztof Zanussi

Երեկ Քշիշտոֆ Ջանուսսին (1939թ. Վարշավա, Լեհաստան) ստացել է Հայոց առաքելական եկեղեցու սահմանած «Եղիցի լույս» թվով երրորդ մրցանակը: Այս մրցանակով պարգևատրվում են նրանք, ովքեր նպաստել են հոգևոր, մշակութային ու մարդասիրական արժեքների պահպանմանը, կարևոր ավանդ են ունեցել համաշխարհային կինեմատոգրաֆիայում: Այս մրցանակը համալրեց լեհ անվանի ռեժիսորի պարգևատրումների երկար ցանկը: Ինչպես նրա ֆիլմերից շատերը՝ այդպես էլ «Հաստատուն գործոնը», որն այսօր ցուցադրվելու է այս մրցանակի կապակցությամբ, արտացոլում է այն երկու բնագավառները, որոնք Ջանուսսին ուսումնասիրել է համալսարանում՝ մինչև կինոյի աշխարհ մտնելը՝ ֆիզիկան ու փիլիսոփայությունը: Այս օրերին Ջանուսսին նկարահանում է իր նոր ֆիլմը՝ նաև շրջելով Եվրոպայում՝ որպես բազմապրոֆիթ թատերական ռեժիսոր:

Դուք ձեր կարիերայի ընթացքում բազմաթիվ մրցանակներ եք ստացել, այդ թվում բազմաթիվ համալսարանների պատվավոր դոկտորի կոչումներ: Ի՞նչ զգացողություն ունեցե՞ք այսօր շատ մրցանակներ ունենալու կապակցությամբ:

Գիտեմ, ես ինձ միշտ շատ երջանիկ եմ զգացել մրցանակներ ստանալիս, քանի որ ինձ բնորոշ է ինքնաքննադատությունը, ես միշտ կապվածներ ունեմ իմ արած աշխատանքի վերաբերյալ: Այնպես, որ ինձ համար միշտ էլ շատ հուսադրող և ուրախալի է, երբ ինչ-որ մեկը մրցանակի միջոցով ասում է. «Գիտես, այն, ինչ դու անում ես, արժանի է գնահատանքի»:

Ի՞նչ կուզե՞ք ասել այն հանդիսատեսին, որն այսօր առաջին անգամ դիտելու է 34 տարի առաջ նկարահանված «Հաստատուն գործոն» ֆիլմը:

Իմ կարծիքով կինոն այդքան արագ չի փոխվում, համեմատելիս, թեև խոսում ենք արժեքավոր ֆիլմերի մասին: Այդ իմաստով կինոն տարիք չունի: Ես կուզեի, որ նրանք, ովքեր առաջին անգամ են այսօր դիտելու իմ ֆիլմը զգան ու հասկանան, որ ինչպես ֆիլմի գլխավոր հերոսը, այդպես էլ բոլոր իրականացող մարդիկ դատապարտված են հոգեկան տատապանքների, քանի որ նրանք չեն կարող համոզորժեկ աշխարհում տիրող կոռուպցիան՝ լինի այն մեծ, թե փոքր դրսևորումներով: Հենց սա է պատճառը, որ մնան մարդիկ ի վերջո հեղափոխականներ են դառնում:

Դուք բավականին երկար ժամանակ է, ինչ դասավանդում եք զանազան կինոդպրոցներում: Ի՞նչնե՞րը ինչ-որ բան դրանից սովորել էք:

Երբեմն սովորում եմ, բայց ավելի հաճախ՝ ոչ: Երբ մտքերդ վերածում են բաների, դրանք արհեստական ու անվական են դառնում: Ի հակառակ ինտելեկտուալ աշխատանքի՝ արվեստում ոչ միշտ է կարևոր հավանալ, թե ինչ ես անում:

«Հաստատուն գործոնը» ֆիլմում վերնագրի բացատրությունը չկա: Ի՞նչ իմաստ ունի այն ձեզ համար:

Ես կասեի, որ ցանկացած մարդու կյանքում հաստատուն գործոնը նրա գիտակցությունն է: Սա այն գործոնն է, որը միշտ պետք է հաշվի առնենք՝ մեր բոլոր որոշումներում, մեր կատարած բոլոր ընտրություններում:

Ի՞նչպե՞ս եք գնահատում լեհական կինոյի ներկայիս:

Ես չեմ կարող գնահատել այն, քանի որ ինքս էլ եմ այդ բնագավառի ներկայացուցիչ: Մենք չենք կարող ինքներս մեզ դատել: Սա ի դեպ ամենատարածված սխալներից մեկն է՝ երբ ռեժիսորները դատում են իրենց գործընկերներին: Ռեժիսորի աշխատանքը պետք է դատեն որիչինքը: Միակ

բանը, որ կարող եմ ասել, այն է, որ առաջընթաց կա: Կան շատ տաղանդավոր մարդիկ: Նրանցից մեկը՝ Մաչեյ Մարչևսկին, այս տարի մասնակցում է «Լուկե ծիրան» միջազգային կինոփառատոնին: Նրա հրաշալի ֆիլմը՝ «Խաղերը» ցուցադրվել է կարճամետրաժ ֆիլմերի ծրագրում: Նա շատ շնորհալի երիտասարդ ռեժիսոր է: Այնպես որ, իմ կարծիքով հիմքեր կան ասելու, որ լեհական կինոն հիմա այնքան էլ վատ վիճակում չէ:

Ի՞նչ եք մտածում կինոյի մեծ վարպետների մասին: Ժամանակակից կինոյի ապագան կամ մարդիկ, ովքեր կարող են համեմատվել անցյալի վարպետների հետ, որոնցից շատերին մենք վերհիշել ենք այս տարվա փառատոնի շրջանակներում: Հիմա կան այդպիսի մեծարժեքներ:

Ես վստահ եմ, որ իհարկե, վարպետներ կան: Բայց արվեստում ժողովրդավարություն չկա, ինչպես և լրագրության մեջ: Դրագրական կան լավ ու վատ լրագրողներ: Մովորաբար ասում են, որ բոլոր տարբեր են, բոլորն էլ անհատականություններ են: Բայց դա այնքան էլ միշտ տեսական չէ: Ընդամենը ոմանք տաղանդավոր են, ոմանք՝ ոչ այնքան: Ինչպես օրինակ Էլ Գրեկոն, որը ինչպես գիտենք՝ հանճարեղ նկարիչ էր, իսկ նրա ժամանակակիցներից մի քանիսը՝ հանճարեղ նկարիչներ չէին:

Կպատմե՞ք ձեր ծրագրերի մասին: Նոր ֆիլմ եք նկարահանում:

Այո, ես արդեն գրեթե վերջացրել եմ իմ նոր ֆիլմի աշխատանքները, որը պետք է յուրաքանչյուր այս աշխարհ: Այն կոչվելու է «Օտար մարմին» ու նկարահանվել է անցած տարի Լեհաստանում ու Իտալիայում: Ինձ միշտ էլ դուր է եկել արտասահմանում աշխատելը, գուցե մի օր ես Հայաստանում ֆիլմ կնկարահանեմ (*Ի՞նչ մեծ չ*): Բայց կինոյից բացի՝ վերջին տարիներին ես շատ աշխատանք եմ արել թատրոնում՝ Եվրոպայի տարբեր երկրներում բեմադրելով օպերաներ ու ներկայացումներ: Այս պահին ինձ շատ դուր է գալիս դրամով զբաղվելը: ԳՎ.

Yesterday, Krzysztof Zanussi (1939, Warsaw, Poland) received the third-ever Let There Be Light Award, established by the Armenian Apostolic church to award those who promote spiritual, cultural and humanitarian values and who have made a significant contribution to global cinematography. It's the latest in a long list of prestigious awards for the renowned Polish director. Many of his films, starting from debut feature *The Structure of Crystal* (1969), deal with the grand questions in life: what is the nature of fate, of redemption, of sin? Like much of his work, *The Constant Factor* (1980), screening today in honor of his award, reflects the two areas of research that Zanussi undertook at university before he turned to cinema: physics and philosophy. These days, Zanussi is preparing the release of his latest film and working all over Europe as a prolific theatre director.

You have received many awards in your career, including honorary doctorates at many Universities. How do you feel about getting these awards?

You know, all my life I have been very happy to get awards, because I am a person who has so many doubts about what I do. So those moments when somebody, by way of an award, says to me: "What you do is worthwhile", this is always a great consolation to me.

You spend a lot of time teaching cinema at various schools and universities. Have you learnt anything from this yourself?

Sometimes I learn from teaching, but not that much. Once you verbalize your thoughts, they somehow become artistically irrelevant. Unlike in purely intellectual work, in artistic work it is important to not always understand what you do. Once you understand, it's already explained.

What would you like to tell the audience that will see *The Constant Factor* tonight?

The film is about the discrepancy between our ideals and our reality, between despising corruption and living passively in its grip. This is a universal problem. What I would like the audience to feel and understand is that, like the protagonist of the movie, all idealistic people are bound to suffer in the daily rush, since they cannot deal with the corruption of this world, whether it is big or small. This is why these people eventually turn into revolutionaries.

Do you think this 34-year-old film can still be relevant for today's audience?

Of course. I don't think things change that fast in cinema, at least not if a film is really topical when it is made. In that sense, there is no aging in cinema. Although perhaps there is less enthusiasm for this kind of cinema, which is demanding for an audience. Back when I started making films, the public was ready to accept such a language; people wanted to follow difficult films. Today there are less such moves. Maybe it will change tomorrow, but at the moment people seem to be rejecting things that need real concentration and reflection.

One of the questions hovering over *The Constant Factor* is the meaning of its title. What does it mean for you?

Well, I would say that the constant factor in any human's life is our consciousness. This is what we have to bear, whatever decisions we make in all the choices we face during our lives.

What is your assessment of recent Polish cinema?

I am not in the position to assess it, because I am involved in those processes myself. We cannot judge ourselves! That is, by the way, one of the mistakes that are made too often: having filmmakers judge other filmmakers. It's for other people to judge what we do. What I can say is that I see that there is progress. There are many talented people; one of them, Maciej Marczewski, is here at the Golden Apricot International Film Festival this year. His wonderful *Games* is screening in the Apricot Stone program for short films. He is a very promising young director. There is a great continuity between this youngest generation and that of Kieslowski, for instance, in terms of the approach to directing. So, hopefully, there are some reasons to say that things are not bad in Polish cinema at the moment.

What is your idea of great masters in cinema? Are there still people working now who can rival the masters from the past, many of whom are honored at the festival? Do we still have such masters now?

I am sure we have masters, of course we do. But there is no democracy in arts, the same as in journalism. There are simply good journalists and bad journalists. There is this widespread opinion that everybody is so different, everyone a unique individual. But this is just not true. The only thing is: some people are very good, and some are not quite. The same as we know that El Greco was a great painter, and some of his contemporaries were not.

Can you tell us a little about what will be next for you? Will you be making a new film?

Yes, I am almost finished with my latest film, which should be released this fall. It will probably be called *The Foreign Body* and it deals, in a broad sense, with the place of God in public space. The film was shot last year in Poland, Italy and Russia. I'm always happy to work abroad; perhaps one day I will even make a film in Armenia! (*laughs*) But aside from cinema, I have been doing a lot of work in the theatre in recent years, directing plays and operas all over Europe. This is really exciting for me at the moment. DV

A man, a woman and a dog

Closing Film: *Goodbye to Language* (Jean-Luc Godard, France, 2014), 19-7, 17:00, Moscow Cinema, Red Hall (invitation only) and 20-7, 19:00, Cinema Star

The Color of Pomegranates by Sergei Parajanov and *Goodbye to Language* by Jean-Luc Godard: these are perhaps the weirdest opening and closing films in the history of the Golden Apricot!

Goodbye to Language (*Adieu au langage*), is the latest work by the renowned French filmmaker and a recent Cannes triumph. Watching the film, it may be perplexing to know who made it, as it resembles the movies film students would make more than it does any masterpiece by a cinema legend. We are told we'll face a kind of collage, but what we're actually dealing with is more like a puzzle, which is actually about very simple things; the 83-year-old cinema guru has made a 3D movie about a man, a woman and a dog.

We should perhaps warn you (or advertise) that *Goodbye to Language* contains what is probably the slowest and largest close-up of female genitals you will see in any movie by such a so well-known filmmaker. The woman bears a striking resemblance to French bombshell Brigitte Bardot, from the good old days of French cinema, when she starred in Godard's *Contempt*. Some will perhaps feel that Godard has gone too "nude" in showing off his rumored misanthropy.

It will take some effort to figure out this film. What does that silent girl have to do with the bleeding head in the water? And what is the connection between Hitler and Solzhenitsyn, the author of *The Gulag Archipelago* who is mentioned repeatedly by Godard's characters – or rather, the people caught by his camera. The subtitle of Solzhenitsyn's novel, "An experiment in literary investigation", seems to have some essential meaning for them. Indeed, this

subtitle to the iconic Soviet-era novel could also explain Godard's movie, although here we get the feeling we're subjected to a more mixed experiment: literary, poetic, philosophical, historical, cinematographic. Some sequences test our endurance for this experiment; one will especially need strong hearing and sight to withstand the attack on the senses that is made by Godard's erratic editing. Especially with the addition of textual elements like quotes and dialogue. Godard mixes his own scenes with old footage, but also employs texts on screen, without caring too much whether images and words have a direct relation, leading to a Babylonian confusion.

Our guide through this French labyrinth is Godard's very own canine friend: his dog Roxy Miéville, who not coincidentally carries the last

name of Godard's partner of over 40 years, artist Anne-Marie Miéville. This may be the biggest cinematic dog star appearance since Uggie became an overnight celebrity thanks to the French film *The Artist* (2011), though Roxy seems to have more intellectual pretensions. The dog actually closes the movie, silent as it has been throughout the film while the man and the woman talk incessantly, in quite a French manner. Through their discussions, they are trying to understand some important things, such as what the two ultimate inventions are. The man suggests Infinity and Zero, but the woman has her answer to that. Only during the closing credits do they shut up, and only then do we hear the doggy star bark softly in the background, accompanied by the sounds of a baby crying. **DV**

Taxi Talk

***Philosophers of the Road* (Harut Shatyan, Armenia, 2014), 19-7, 14:30, Moscow Cinema, Blue Hall**

In his third film, young Armenian director Harut Shatyan continues his attempts to develop movie narrative in new and interesting ways. Just like his first film *Loading My Life*, which won three prizes at GAIFF 2011, the documentary *Philosophers of the Road* was shot with a cell phone camera, often in secret. It documents the inalienable key players of every modern society: taxi drivers.

Italian writer Umberto Eco once created three categories of taxi drivers: "Those who express their opinions the whole way; those who stubbornly stay silent and express their misanthropy through their driving; and those who soften their stress by telling you stories about the previous passengers." The heroes of Shatyan's film mostly fall in the first category. Through the frank and unconventional small talk of these middle-aged working class people, the film describes today's Armenian reality and its mentality. Unaware that they're being filmed, the know-it-all drivers monologue freely, spicing up their language with some juicy expressions. It's rare that a movie which is not about amusing things makes us laugh this hard, and the inevitable technical shortcomings of footage shot on a cell phone being projected on the big screen are neutralized by the lively, fun editing and rhythmic soundtrack.

Shatyan's documentary road movie features not only Armenian taxi drivers, but Georgian, Russian and Serbian ones as well, proving how universal this stratum of society is. And they're not the only ones philosophizing, either: youngsters who moved away from their homeland and little kids get a say, too. Through all this, *Philosophers of the Road* has a serious point to make. The thoughts expressed and stories told are like distress signals, pointing out various social problems. It's obvious how concerned the filmmakers are for the future of their country and its citizens, for justice and the mother of all issues – migration. **AB**

Using Language to Express Silence

***Winter Sleep* (Nuri Bilge Ceylan, Turkey/Germany/France 2014), 19-7, 13:00, Moscow Cinema, Red Hall**

With his seventh feature film *Winter Sleep*, Nuri Bilge Ceylan confirms that he is part of the tradition of the great landscapist filmmakers. As Paolo Rocha and Wim Wenders have done before him, the Turkish filmmaker excels in creating resonance between man and his surroundings.

The film, winner of the Palme d'Or at this year's Cannes Film Festival, follows Aydin, once a famous theatre actor who a long time ago opened a small hotel in a little town trapped in the superb, almost frightening scenery of Cappadocia. He is married to Nihal, a much younger woman, and has taken in his sister Necla, beleaguered by her recent divorce. Without even realizing it, he treats his servants and tenants without respect.

On the one hand, there are petrified landscapes, grand cosmic solids; on the other, a spectrum of hidden and painful feelings. On the one hand are massive and unchanging tableaux; on the other, tiny jolts of consciousness. Ceylan's artistry lies in the way he goes from one to the other. His film alternates between infinite Anatolian landscapes and intimate conversations between the actor-turned-hotelier and the two women who live under his roof. How can we fight evil? And also, is it needed? Should we feel guilty for the others? How to escape boredom? Watching Ceylan's films, it seems that man and nature open up together, breathe together, exist together.

Confronted by the night, by solitude, by misery, his people chatter away, endlessly talking. In counterpoint to this overabundance of words, Ceylan makes great use of the soundtrack (most notably the sound of the wind) and modulates the rhythms of his sequences (stretching them out while maintaining their power) to give the feeling of a burlesque incongruity of speech. In other words: he uses language to express silence. The film is punctuated by two major dialogue scenes, one between

the hotelier and his sister, the other between him and his wife, whose cruelty and lucidity are reminiscent of Bergman's *Scenes from a Marriage*. The film patiently reveals the hypocrisy, lies and emotional trauma that both bind families and tear them apart. Ceylan studies familial complicity and what it conceals, emotional manipulation and its outcomes, frustration and its consequences. For 3 hours and 16 minutes, he invites us into a labyrinthine narrative; deep, disturbing, and inexhaustible.

But in the end, *Winter Sleep* suggests Chekhov more than Bergman. Like the Russian playwright, the Turkish filmmaker displays in his work the belief that human beings, whatever they do, will never be able to avoid betraying the dreams they once dreamed. Life passes through them like a fantasy. They constantly try to start anew, always too late, always in vain. Ceylan records the silence of erasure. Here the man seems to be an anxious spectator of his own life, as if a thin layer separates him from his own heart. *Winter Sleep* is an invitation to fight against the existential winter which threatens us all, freezing our thoughts en solidifying our emotions. **JCF**

Making the Most of Misery

***Gainsbourg: A Heroic Life* (Joann Sfar, France, 2010), 19-7, 19:00, Moscow Cinema, Red Hall**

"Are there croissants?", Brigitte Bardot asks. "No, but I have three songs", Serge Gainsbourg answers. For Gainsbourg, cigarettes, women and music were the basic necessities of life. *Gainsbourg: A Heroic Life* is an elegant summary of the muses and demons that helped France's most controversial singer-songwriter create numerous songs that conquered our hearts, and loins. The women in *Gainsbourg* are well cast and convincingly portrayed by actresses Deborah Gall (Elisabeth Leviszky), Sarah Forestier (France Gall) Laetitia Casta (Brigitte Bardot), Lucy Gordon (Jane Birkin) and Anna Mougialis (who will be giving a Master Class today, see opposite page) as Juliette Gréco, the singer who helped Gainsbourg on his way.

While the film may hold little surprises for fans of Gainsbourg, the music is very well interpreted and the hero is respectfully portrayed in all his colors. Although it is over two hours long, director Joann Sfar breezes through Gainsbourg's life story. She begins at the beginning, when the young, talented and cheeky seducer Lucien Gainsbourg was already different from his peers. A Russian Jew raised in Nazi-occupied Paris, little Lucien makes the most of the misery: he quits secondary school, attends painting classes and is taught to play the piano by his father. Sfar illustrates Lucien's imagination and playfulness by letting the iconic antisemitic imagery of the time step out of the posters and come to life as life-size puppets, who accompany him throughout the film. By playing with these symbols Sfar elegantly translates the development of Gainsbourg's scarred identity, forever insecure about his big nose and ears.

On the other hand, the moment illustrates the transformation of a man who struggles to embrace his artistry: painting or music? Take the striking scene where Gainsbourg meets one of Django Reinhardt's band members, for instance, who tells Gainsbourg to forget about the chords and technical fuzz of making music. "Just look at your guitar, and tell a story. It's that simple." **NH**

Khachatryan looks back on a strong year

With the 11th edition of the Golden Apricot International Film Festival coming to an end, the festival's general director Harutyun Khachatryan discusses the improvements brought this year, the gaps which still need to be filled and his hopes for the near future.

For the first time this year, a selection committee was formed to curate the competition program, composed of professionals linked to but not part of the festival. "We had a very competent committee, with people we felt have a taste for good cinema. I think you can see the result in the program, which is very strong." Khachatryan also praises the great emphasis on Asian cinema at the festival this year, both with a consistent within the Yerevan Premieres and Retrospectives for Kim Ki-Duk and Jia Zhangke.

There was a significant growth in the applications received this year, Khachatryan says, with more than 1,500 filmmakers sending their films to Yerevan, and more films added by selecting them at other festivals and by soliciting filmmakers who have been at GAIFF before. "The best compliment we can get, is that many filmmakers want to come back. This brings a continuity in our dialogue with the participants."

But Khachatryan's personal highlight for this year is the growing visibility of and interest in his festival, both among the audience and with a growing number of film critics. This increase does, however, bring an existing problem into even sharper focus: the small number of cinema halls in Yerevan. "For us, of course, the most important thing is the audience. At the moment there are four theaters, all located in the center of the city. This is a small number and I would like there to

be more in the near future, especially on the outskirts of Yerevan, so that more people can have access to the festival's films." With this same aim, GAIFF is now working on bringing its films to other regions of Armenia. The first step will be to bring the films to Dilijan, one of the most important Armenian resorts. Khachatryan: "We could have a small competition there, or maybe even initiate a separate festival."

A novelty this year will be the Armenian-Georgia Cinema Express program, initiated with the support of Heinrich Boell Foundation and the Ministries of Culture of the two countries and announced yesterday. The program, which will be held for the first time in September and October this year, aims to strengthen joint activity between the two countries. "Regional cooperation has always been one of our long-term goals", Khachatryan says. "I would very much like more film people from Azerbaijan, Abkhazia, Turkey and Iran to come to the festival in the future. This is a difficult task, but I see perspectives. We are ready to welcome them, but I am not sure if this is a fully mutual feeling."

The festival's takings of around \$300,000 are small compared to the expenses, which run up to more than \$1 million. This is why, the director says, the financial cornerstones from the government, the municipality and general partner Viva Cell MTC are vital. For the next few years, the Golden Apricot International Film Festival will see no significant changes, Khachatryan says. "I am very happy to say that the festival's staff is becoming better and better every year, every time reaching a higher level of professionalism. Our main responsibility now is to make sustainable what we have created, while dealing with all the changes that will inevitably come along the way." AC

Talking Parajanov

As the festival celebrated the 90th birthday of Sergei Parajanov, a two-day round table curated by Armenian film theorist Garegin Zakoyan was held to discuss the director's life, work, and poetry.

In his introductory speech, David Muradyan, president of the Armenian Film Academy, noted: "Parajanov's art is aimed at our inner worlds; it does not recognize borders and unites different cultures. He works in a realm beyond rhyme or reason: the domain of mystery."

Film scholar Suren Hasmikyan, who has studied Parajanov's life and career since the late 1960's, added: "He spoke and acted without thinking of the consequences and the authorities didn't particularly care for that kind of behavior. Also, he taught us how to play with objects, changing our views on the material world." As if to prove this point, ethnographer Levon Abrahamyan confessed that Parajanov had an astonishing impact on him. "He truly penetrated the deepest historical layers of ancient peoples and preserved their archaic memories. He managed to find the beauty in everything."

Russian film critic and culturologist Kirill Rozlogov returned to the point of the how Parajanov's work crosses borders. "His art reflects what I call 'transstructuralism', meaning it combines several nations and cultures in the same time, at the same place, and on the same plane of existence." The round tables were succeeded on both days by screenings of Parajanov's earliest works. "I'm very happy that we were able to watch these almost forgotten film here", Rozlogov commented. "They show the roots of his best films." MT/MM

The secrets of words

Yesterday Greek writer and screenwriter Petros Markaris, member of the Feature Competition jury, shared his experiences during a Master Class in Nairi cinema.

Markaris was born in Istanbul in 1937, to a Greek mother and an Armenian father, and was educated in Vienna and Stuttgart, getting a degree in economics before becoming a writer. He is most famous for his work with renowned Greek film director Theo Angelopoulos, with whom he co-wrote seven screenplays. "I began my career as a playwright, but in 1971 I got a call from Angelopoulos", Markaris explained. "He had already done his first feature film, and made me the unexpected offer to write a screenplay together. I warned him that I had never worked on a movie, but he laughed and promised to teach me everything I needed to know. So he became my teacher. All the descriptions and storytelling were alien to me. In that sense cinema was exactly the right place for me, because a movie's narrative is constructed out of images. You don't need much description; the important thing is that I can imagine it and the director can materialize my vision."

In that way, writing screenplays was a great chance for Markaris to develop his writing skills,

and he said that the aesthetics of cinema have deeply affected his literary work. Markaris especially notes the long, sequential panoramas in Angelopoulos's movies, which they wrote together on paper before the director conveyed them to the screen. "I strongly suggest scriptwriters to write in other media as well.

Because you must always remember that in film a scriptwriter's job is to help the director tell his story, support him and develop his ideas. The basis of a successful collaboration between writer and director is discussing and debating; only this can make the future film work." MT/MM

Music in the Air

More and more, the GAIFF is finding a musical note. After Kim Ki-duk's song during the Opening Ceremony, last night saw Retrospective guest Otar Iosseliani tickle the ivories in the Royal Tulip lobby. In the director's style, the moment was at once mournful and playful.

Press Conference Jia Zhangke

13:00, Royal Tulip Grand Hotel, Vivaldi Meeting-Room. We've saved the best for last. 2014's final press conference (not counting tomorrow's wrap-up by the juries and festival organizers) will be given by none less than Chinese grandmaster Jia Zhangke, to close the Retrospective of his work.

Master Class Anna Mougllalis

15:00, Nairi Cinema. French actress Anna Mougllalis, member of the Feature Competition jury, will give this year's final Master Class. See page 6 for a review of *Gainsbourg: A Heroic Life*, in which Mougllalis portrays singer and actress Juliette Gréco.

Closing Ceremony

19:00, State Academic Opera and Ballet Theater of Armenia. Following the screening of closing film *Goodbye to Language* at Moscow Cinema (see page 6), the festival will come to a festive end with the Closing Ceremony (invitation only), where the GAIFF's plethora of awards will be handed out. All the winning films will be screened once more tomorrow.

CONVERSATION

Director: Why do you hate people?
 Critic: I don't hate people.
 Director: You hate me.
 Critic: I don't hate you.
 Director: Yes you do, because you hate my film and my film is me.
 Critic: Do you hate yourself so much that you made such a bad movie?